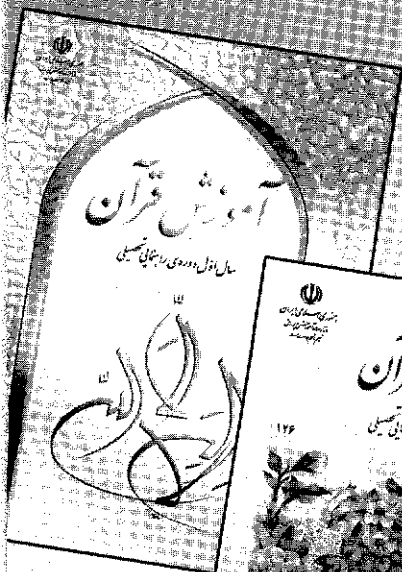

«ارزشیابی مستمر» در کلاس قرآن به روش «فعال»

تجربه‌ی معلمان قرآن

● بتول طاهر محمدی

زمان: ۲۰ دقیقه.

- موضوع: مفاهیم درسی که در جلسه‌ی قبلی آموزش داده‌ایم.
- افراد شرکت کننده: همه‌ی دانش‌آموزان کلاس.
- برای سهولت کار، گروه‌بندی دانش‌آموزان، براساس ردیف نیمکت‌ها صورت می‌گیرد.
- افراد هر گروه از طریق یارکشی توسط نمایندگان دانش‌آموزان انتخاب می‌شوند.

دوره‌ی سوم، شماره‌ی ۳، بهار ۱۳۸۵

وظیفه‌ی معاون گروه:

- کشیدن جدول روی تخته (جدولی حداقل به ابعاد ۷×۸).
- بهتر است برای نامگذاری ردیف از حروف ابجد، و برای ستون‌ها از اعداد استفاده شود.
- چسباندن پاکت در هر یک از خانه‌ها.
- قرار دادن کارت سؤال (از پشت) در هر یک از خانه‌ها.
- کشیدن جدول نمرات برای ثبت مجموع نمرات قبلی و ریز نمرات این جلسه.
- جمع‌بندی امتیازات در پایان جلسه.

وظیفه‌ی منشی:

- حضور و غیاب اعضای گروه.
- دریافت برگه‌ی ثبت نمرات گروه.
- ثبت امتیازات.
- نوشتن تاریخ و نوع فعالیت.
- جمع و ثبت مجموع امتیازات در پایان جلسه.

ردیف	نام دانش‌آموز	نمرات این جلسه	نمرات قبلی	مجموع
۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰

در این طرح، به جای عبارت ارزشیابی مستمر از اصطلاح مسابقه استفاده می شود.

شیوهی اجرای مسابقه‌ی مفاهیم در کلاس قرآن

۱. قبل از شروع مسابقه، به دانش آموزان ۱۰ دقیقه فرصت برای مطالعه داده می شود. (در این فرصت دانش آموزان به هم فکری و مساعدت به یکدیگر توصیه می شوند.)
۲. در فرصت ۱۰ دقیقه‌ای، معاونین گروه‌ها تخته را برای انجام مسابقه آماده می کنند.
۳. منشی هر گروه برگه‌ی ثبت نمرات را که با رنگ خاصی در نظر گرفته شده است، از دبیر تحویل می گیرد و پس از کنترل حضور و غیاب، خود را برای ثبت نمرات اعضای گروه آماده می کند.
۴. پس از اعلام شروع مسابقه، از هر گروه یک نفر می ایستد (برای مثال، در یک جلسه، مسابقه را از نیمکت اول و نفر سمت راست، و در جلسه‌ی دیگر، از نفر آخر کلاس شروع می کنیم.)
۵. انتخاب کارت با اعلام ردیف و ستون توسط دانش آموز صورت می گیرد.
۶. یکی از معاونان کارت اعلام شده را باز می کند و به دانش آموزان نشان می دهد (با توجه به توانایی‌های دانش آموزان، در صورت نیاز فرصت بیش تری برای فکر کردن به آن‌ها می دهیم).
۷. دانش آموز باید پس از رؤیت کارت، متن آن را با صدای بلند بخواند و پاسخ مناسب را ارائه کند.
۸. در صورت غلط بودن پاسخ، گروه فرصت دارد برای جبران امتیاز گروهی، داوطلب دیگری را برای ارائه‌ی پاسخ معرفی کند. در صورت ارائه‌ی پاسخ صحیح توسط دانش آموز جایگزین، ۵ امتیاز به گروه داده می شود (در این بخش برای دانش آموز اول امتیازی در برگه ثبت نمرات محاسبه نخواهد شد).
۹. در صورت پاسخ غلط توسط دانش آموز جایگزین، سؤال به ترتیب به گروه‌های دیگر واگذار می شود و امتیاز آن تصاعدی بالا می رود. (...، ۲۵، ۲۰، ۱۵، ۱۰)
۱۰. در میان کارت‌ها، ۳ تا ۵ کارت مجانی وجود دارد که در صورت انتخاب توسط دانش آموز، به گروهش ۵ امتیاز مجانی تعلق می گیرد و دوباره همان گروه سؤال دیگری را برای پاسخ انتخاب می کنند.
۱۱. در صورت کسب امتیاز، اجازه‌ی تشویق (در حد متعارف) به دانش آموزان داده شود.
۱۲. در اولین جلسه‌ی درسی، قوانین مسابقه و نتایج رقابت آن‌ها باید به‌طور کامل برای دانش آموزان توضیح داده شود.
۱۳. به مفاهیم اخلاقی در گروه، مانند: گذشت، همکاری، عدالت، ... با نظر دبیر امتیاز تعلق می گیرد.
۱۴. شروع مسابقه از هفته‌ی دوم، و پایان آن آخرین جلسه‌ی کاری قبل از آزمون‌های نوبت اول است. (پس از تشکیل کلاس‌ها در نوبت دوم رقابت از اول شروع می شود. بنابراین، با نظر دانش آموزان می توان اعضای گروه‌ها را تغییر داد یا به همان شکل مسابقه را دوباره آغاز کرد.)
۱۵. به تک تک دانش آموزان گروه در پایان رقابت (به نسبت امتیاز کسب شده) کارت امتیاز تعلق می گیرد.

- گروه رتبه‌ی اول: هر نفر ۲۰۰ امتیاز
- گروه رتبه‌ی دوم: هر نفر ۱۵۰ امتیاز
- گروه رتبه‌ی سوم: هر نفر ۱۰۰ امتیاز

شیوه‌ی تهیه کارت‌های مسابقه‌ی مفاهیم قرآن

- دانش‌آموزان کلاس را به تعداد درس‌های کتاب (پایه‌ی اول ۱۴ و پایه‌ی دوم و سوم ۱۲ درس) گروه‌بندی می‌کنیم. بهتر است:
- اجازه دهیم دانش‌آموزان، خود، اعضای گروهشان را انتخاب کنند.
- برای کارهای برتر دانش‌آموزان، امتیاز قائل شویم.
- به هر گروه مسؤلیت تهیه‌ی کارت‌های یک درس را می‌دهیم.
- روی هر کارت، یک قسمت از تمرین‌های درس نوشته می‌شود. (برای مثال، تعداد کارت‌های جدول شماره‌ی ۱ هر درس، ۱۲ عدد است.)
- به طور متوسط از هر درس بین ۴۰ تا ۵۰ کارت آماده می‌شود.
- در هر درس، علاوه بر کارت‌های تمرین‌ها، بین ۳ تا ۵ کارت مجانی در نظر می‌گیریم:
- شکل، اندازه، طرح و رنگ کارت‌های مجانی نباید با بقیه کارت‌ها تفاوتی داشته باشد.
- به دانش‌آموزان برای نوشتن مطالب مناسب کلاس قرآن بر کارت‌های مجانی، کمک کنیم.
- واضح، خوانا، خوش خط بودن و حرکت داشتن حروف را به دانش‌آموزان تذکر می‌دهیم.
- تایپ رایانه‌ای ترجیح دارد.
- درستی کلمات باید به گونه‌ای باشد که از انتهای کلاس به سهولت قابل خواندن باشد.
- نوشته‌ها، ابتدا روی برگه‌هایی به اندازه‌ی یک چهارم A4 آماده و سپس برای دوام بیش‌تر روی مقوای رنگی چسبانده می‌شوند.
- برای حفظ حرمت آیات الهی هنگام اجرای مسابقه توصیه می‌شود، روی کارت‌ها بانوار چسب چسبانیده شود.

نتایج اجرای طرح مسابقه‌ی مفاهیم در کلاس قرآن

محورها	نتایج
شور و نشاط دانش‌آموزان	کسب امتیاز فردی، گروهی و مجانی؛ تنوع در کلاس
حضور دانش‌آموزان با آمادگی قبلی در کلاس	کسب امتیاز فردی و گروهی
آرامش قبل از ارزشیابی مستمر	فرصت مطالعه و رفع اشکال
کاهش اضطراب در ارزشیابی	داشتن فرصت جبران
پیشرفت دانش‌آموزان ضعیف	کمک دانش‌آموزان قوی‌تر در فرصت مطالعه - کسب امتیاز فردی و گروهی
دقت و تمرکز	حضور فعال همه‌ی دانش‌آموزان در همه‌ی بخش‌ها (حتی تدریس)
مشارکت و افزایش حس مسؤلیت	همکاری در اداره‌ی کلاس

